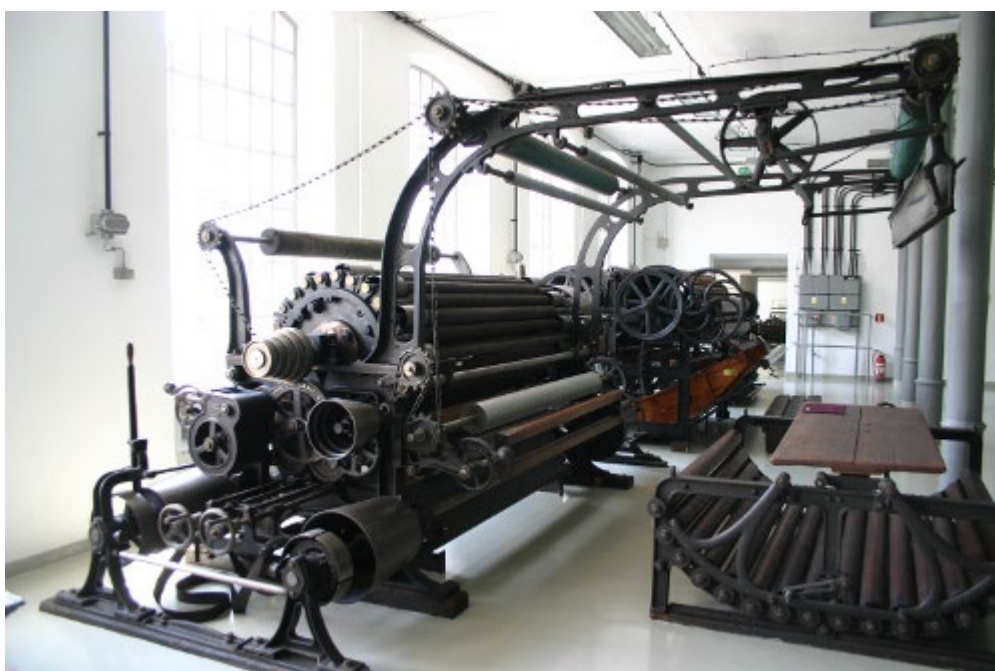

Materiały informacyjne wizyty studyjnej

realizowanej w ramach projektu „Lokalsi do dzieła!”

realizowanym w ramach Priorytetu X Fundusze Europejskie na transformację
Działanie 10.24. Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji
Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027

STARA FABRYKA w BIELSKU-BIAŁEJ

INFORMACJE PODSTAWOWE

Muzeum znajduje się w centrum Bielska-Białej, na Żywieckim Przedmieściu, przy pl. Żwirki i Wigury 8, w oryginalnych budynkach fabryki sukna i towarów wełnianych rodziny Büttnerów, założonej przez bielskiego sukiennika Karola Büttnera, później prowadzonej przez jego synów. W 1979 roku przy ówczesnym Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej utworzono Muzeum Techniki Włókienniczej. Przejęło ono eksponaty działu tkactwa macierzystej instytucji, a następnie powiększało swoje zbiory o maszyny i urządzenia pozyskiwane głównie w miejscowych zakładach przemysłowych.

Wewnątrz znajduje się niezwykła ekspozycja historyczna opowiadająca dzieje bielsko-bialskiego przemysłu. Ponadto zwiedzający mogą poznać technologię wytwarzania tkanin wełnianych, na oryginalnej, historycznej linii produkcyjnej. Koneserów sztuki zapraszamy do znajdującej się na poddaszu Galerii w Fabryce, gdzie są prezentowane wystawy czasowe. Muzeum oprócz tradycyjnego zwiedzania przeprowadza także warsztaty dla grup zorganizowanych oraz lekcje muzealne.

W celu zachowania pamięci o bogatych tradycjach tutejszego ośrodka przemysłu wełnianego muzeum koncentruje swoją działalność na gromadzeniu maszyn, urządzeń i dokumentacji związanej z tą dziedziną wytwórczości. Oprócz tego, muzeum zbiera i udostępnia eksponaty związane również z innymi branżami przemysłu i techniki, takimi jak pożarnictwo, drukarstwo, przemysł metalowo-maszynowy czy historia lokalnych wodociągów.

HISTORIA

1868-1983

Muzeum znajduje się na Żywieckim Przedmieściu, w budynkach dawnej wytwórni, a od 1887 roku fabryki sukna i towarów wełnianych, założonej przez bielskiego sukiennika Karola Büttnera (1833-1884), później prowadzonej przez jego synów Karola Teodora (1863-1932) i Gustawa Adolfa (1865-1933). Zespół zabudowań powiększał się stopniowo. Na zakupionej w 1868 roku posesji najpierw wystawiono dwupiętrowy dom przy ul. 1 Maja 8 z warsztatami i oficynami od strony dziedzińca, a w 1888 roku wielokondygnacyjny budynek fabryczny przy ul. Sukienniczej. Dwupiętrowa hala z obszernym poddaszem od strony pl. Żwirki i Wigury, mieszcząca główną część ekspozycji Muzeum, powstawała w dwóch etapach: w 1900 roku wzniesiono jej część północną, a w latach 1906-1907 południową, z klatką schodową. Dalsze zabudowania w miejscu dzisiejszych zieleńców oraz kamienicę przy pl. Żwirki i Wigury, własność Büttnerów od 1906 roku, wyburzono przy poszerzaniu ul. Zamkowej w 1974 roku. W latach 30. XX wieku, w miejscu starego parterowego domu na rogu ul. Sukienniczej i 1 Maja stanął tzw. bazar, w którym ulokowała się m.in. kawiarnia Adlon. W tym czasie firma Karola Büttnera Synowie zatrudniała 150 robotników w dwóch zakładach, obok produkcji tkanin sukiennych, szewiotów i tkanin czesankowych rozpoczęto też ręczny wyrób dywanów. Działały przedstawicielstwa w Poznaniu i Gdańsku, a wyroby trafiały m.in. do krajów Bliskiego Wschodu. Po II wojnie światowej upaństwowiona fabryka weszła w skład Zakładów Przemysłu Wełnianego (ZPW) im. Leona Laska, później znana była jako ZPW „Bewelana” zakład

B/A. Po zakończeniu działalności przemysłowej posesję podzielono między nowych właścicieli, część zabudowań przeznaczając na potrzeby ówczesnego Muzeum Techniki Włókienniczej, które wprowadziło się tutaj w 1983 roku.

1983-2015

W 1979 roku przy ówczesnym Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej utworzono Muzeum Techniki Włókienniczej. Przejęło ono eksponaty działu tkactwa macierzystej instytucji, a następnie powiększało swoje zbiory o maszyny i urządzenia pozyskiwane głównie w miejscowych zakładach przemysłowych. W 1983 roku Muzeum wprowadziło się do pofabrycznych pomieszczeń ZPW „Bewelana”, gdzie przez ponad dekadę pozostawało w stanie organizacji, a jego działalność polegała na gromadzeniu, inwentaryzowaniu i zabezpieczaniu eksponatów. Dopiero po 1990 roku, dzięki opracowaniu projektu ekspozycji i zatrudnieniu większej liczby doświadczonych włókienników, udało się przełamać impas i po kilku latach wyężonej pracy uruchomić Muzeum Techniki i Włókiennictwa (nazwa wprowadzona w 1995 roku). Pierwszą część ekspozycji na parterze otwarto dla publiczności 2 grudnia 1996 roku, a rok później udostępniono wystawę na pierwszym piętrze. Od tego czasu zabytkowe maszyny pozostają w większości na wyznaczonych im wówczas miejscach, natomiast kilkakrotnie zmieniała się przestrzeń w sąsiedztwie wejścia, gdzie pojawiały się niewielkie wystawy poświęcone m.in. drukarstwu, pożarnictwu i historii lokalnych wodociągów. Włączenie Muzeum do Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego (2006) stało się impulsem do jego gruntownej przebudowy. W 2010 roku oddano do użytku obszerne sale poddasza, służące odąd wystawom czasowym (Galeria w Fabryce), a w latach 2011-2012 remont przeszły pozostałe hale ekspozycyjne. Przebudowano przy tym część parteru, gdzie w latach 2013-2015 stworzono od podstaw stałą wystawę historyczną Od włókiennictwa do małego fiata. Przemysł Bielska-Białej w XIX i XX wieku. Od końca 2013 roku Muzeum nosi nazwę Stara Fabryka.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

- Wyróżnienie Marszałka Województwa Śląskiego za Wydarzenie Muzealne Roku 2016 w Kategorii Publikacje pt.: „Stara Fabryka. Przemysł Bielska-Białej w XIX i XX w.”
- Industriada 2018 Specjalne wyróżnienie dla Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej.

Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia
Ul. Mazowiecka ; 41-205 Sosnowiec
e-mail: biuro@frapz.org.pl
tel.: (32) 785 42 21

